

نوشته: دکتر احمد شعبانی*

کلیدواژه‌ها: جامعه اطلاعاتی / جامعه اطلاعاتی ایران / زیر ساخت‌های اطلاعاتی

چکیده

بنیاد جامعه اطلاعاتی مبتنی بر فعالیت‌های متنوعی است که به نحو مستقیم با تولید، توزیع و کاربرد اطلاعات مرتبط می‌باشد. دانیل بل، ویلیام مارتین و صاحب‌نظران دیگر، تعاریف متنوعی را از جامعه اطلاعاتی ارائه کرده‌اند که در این مقاله مورد توجه قرار می‌گیرد. پرسش عمده در چارچوب جامعه اطلاعاتی ایران تأکید بر زیر ساخت‌های اختصاصی، نرم‌افزارهای عمومی، نرم‌افزارهای اختصاصی و آموزش مورد نیاز کارکنان می‌باشد. بر این قرار نگرش نوین به زیر ساخت‌های اطلاعاتی برحسب استراتژی نوین دولت جمهوری اسلامی ایران طراحی شده است. در این مقاله با توجه به منابع متنوع نگرش به بنیاد جامعه اطلاعاتی در ایران مورد توجه قرار می‌گیرد.

مقدمه

توسعه فناوری ارتباطات و اطلاعات و نگرش نوین به این توسعه از طریق مکانیسم اینترنت و صفحات وب متغیرهای جدیدی را در زندگی جاری جامعه ایرانی در طول دهه اخیر پدید آورده که بر استراتژی برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی دولت جمهوری اسلامی تأثیر گذار شده است. این تغییر و دگرگونی مبتنی بر شیوه‌های ارتباطی و بهره‌جویی از گونه‌های این ارتباط در فضای مجازی با انعکاس نظریات متنوع است. تغییرات مزبور چالش‌های چندی را برای سیاست‌گذاران اجرایی در جامعه اندیشمند و به

نحو طبیعی در ساختار فرهنگی، فنی و شکوفایی اقتصادی فراهم آورده که با موازین فعلی اقتصاد صنعتی دولت در تقابل واقع شده و بر این قرار بسیاری از متفکرین مسائل اجتماعی سعی در همگرایی این آحاد با فرصت‌های حاصله دارند. تغییر در مبانی سنن اطلاعاتی موجبات ظهور روش‌های جدیدی از تبادل نظریات در تکوین توسعه ملی را فراهم آورده که با توجه به سازگاری نوین طرح‌های ملی در چارچوب فناوری ارتباطات و اطلاعات قابلیت همخوانی دارد. بر این مبنا انطباق این سیاست‌گذاری با توجه به جامعه ایرانی از منظر دولت جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر فرایند و مفهوم نوینی از توسعه اجتماعی تلقی می‌شود که در بخش‌های مختلف این مقاله مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

۱. تعریف جامعه اطلاعاتی

در تعریف عام از جامعه به عوامل مختلفی از روابط، مناسبات، و طبیعتاً همکاری توجه شده است. در این خصوص شکل مناسباتی و مقتضی تعریف جامعه تفکرات مختلفی را برای اندیشمندان فراهم آورده، مثلاً استاد مرتضی مطهری می‌گوید: «جامعه مجموعه‌ای است از انسانها که در جبر يك سلسله نیازها و تحت نفوذ يك سلسله عقیده‌ها و آرمانها در یکدیگر ادغام شده و در يك زندگی غوطه‌ورند»^۱. آنچه در این تعریف دارای مفاهیمی آشکار بیان شده، همکاری متأثر از جبر فیزیکی است که به واقع یادآور ویژگی‌های پدیده اجتماعی از منظر امیل دورکیم مشتمل بر

* عضو هیئت علمی گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه اصفهان

را از عوامل اجتناب ناپذير جامعه سرمايه‌داري معاصر تلقي مي‌کند، و يا دکتر منوچهر محسني سعي در ارزيابي مطلب از دیدگاه زير ساخت فني - اجتماعي در جامعه اطلاعاتي نموده و طبقه‌بندي ويژه‌اي را در متغيرهاي نوين اين قسم از جامعه بيان مي‌کند. اين زير ساخت‌ها برحسب مجموعه نظريات وي عبارت است از: زير ساخت‌هاي ارتباطات از راه دور، زير ساخت‌هاي مرتبط با دانش ها، زير ساخت تکنولوژيك مرتبط کننده اطلاعات^۵. بر اين مبنا ويليام مارتين در يك تعريف نهايي از جامعه اطلاعاتي چنين مي‌گويد:

جامعه‌اي که در آن کيفيت زندگي، همانند چشم‌اندازهاي تحول اجتماعي و توسعه اقتصادي، به ميزان رو به ترايدي به اطلاعات و بهره‌برداري از آن وابسته شده، جامعه اطلاعاتي مي‌گویند^۶.

در تداوم مارتين بر اين عقیده است که در چنين جامعه‌اي استانداردهاي زندگي، الگوهاي کار و فراغت، نظام آموزشي و بازار کار به ميزان محسوسي تحت‌الشعاع پيشرفت‌هاي قرار گرفته که در قلمرو اطلاعات و دانش روي داده است. در تأييد اين مطلب مي‌توان به مشابهت آراء سند شوراي عالي اطلاع‌رساني موسوم به «مروري بر رفتار توسعه نوين» با اين استنتاج اشاره کرد:

جامعه اطلاعاتي يکپارچه، تبلوري مجدد از کليه فرايندهاي متعارف و سنتي اجتماعي نظير کسب، و کار، آموزش و ... و حتي فعاليت‌هاي شخصي نظير تفريحات و امثالهم در قالب نوين با استفاده از فناوري ارتباطات و اطلاعات است^۷.

۲. مسائل اساسي جامعه اطلاعاتي در ايران

آنچه به منزله پرسش اساسي در جامعه اطلاعاتي ايران مورد ارزيابي است اين مطلب مي‌باشد که چه متغير عمده‌اي در استقرار و

عموميت و جبري بودن پديده است. ادوارد وسترمارک از رابطه و قاعده يك جامعه‌شناس غربي به اين مفهوم نگاه مي‌کند و مي‌گويد: «جامعه گروهی از مردم است که با همکاری يکديگر زندگي مي‌کنند»^۸. در اين خصوص تأکيد تعريف بر گروههاي انساني با توجه به ساختار مشارکت و همکاري آحاد اجزاء جامعه است. آنچه از هر دو مفهوم از جامعه عيان است، ساختار جمعي مردم براساس سلسله‌اي از معاضدت تلقي مي‌شود، ليکن اين مطلب که تا چه حد انسانها عامل مشارکت و اظهار وجود و بيان را تحمل کنند به شکل‌گيري نظريات مختلف از ساخت جامعه در ادوار تاريخي بشرمنتهي شده که در تاريخ‌اندیشه‌هاي اجتماعي موردلحاظ قرار مي‌گيرد.

موردي که از اصطلاح جامعه اطلاعاتي در چارچوب جامعه‌شناسي اخذ مي‌شود مبتني بر فعاليت‌هاي متنوعي است که به نحو مستقيم با توليد، توزيع، و کاربرد اطلاعات مرتبط است و بر اين قرار بنیان اقتصاد دانش بر کالا و خدمات مؤثر واقع شده و به نوعي ارتباطات محور عملکرد کاربردي در عرصه جامعه واقع مي‌شود. از دهه هشتاد ميلادي که ويليام مارتين بر موضوع جامعه اطلاعاتي بحث کرده تا به امروز، مناقشه‌هاي چندي از ارزيابي جامعه مزبور باقي مانده است، مثلاً دانيل بل عامل اطلاعات را بر تحولات سازمان اجتماعي در هر جامعه امري معتبر بر شمرده است^۹. و يا ژان پيیر دوپويي جامعه پسا صنعتي را همان جامعه اطلاعاتي دانسته و به نحو بدبينانه اين نوع جامعه را «مرحله‌اي از تاريخ سرمايه‌داري» قلمداد مي‌کند که با تضادهاي خود دست به گريبان است^{۱۰}. آنچه بيش از هر مطلب در جامعه اطلاعاتي و به نحو طبيعي تعريف آن مورد نظر مي‌باشد عوامل محسوسي است که در ويژگي‌هاي هر اجتماع مؤثر است. از جمله مک‌چسنی انقلاب ارتباطي و قانون ارتباطات دوربرد

روبرو شده، لیکن به دلیل زیر ساخت‌های قابل تعمق در حوزه تجهیزات، نرم‌افزار، و تربیت نیروی انسانی جای دقت و کنکاش دارد. مثلاً گستردگی سرزمین، پراکندگی محیط جغرافیایی، جوانی جمعیت و سیر صعودی آن در سالهای آتی و بیسوادی پایه برای اقشار توده‌های مردم به ویژه در جنسیت زنان از اهم مشکلاتی است که روند توسعه پایدار جامعه اطلاعاتی را با دشواری مواجه می‌سازد.

از دیدگاه گستردگی سرزمین ایران، مساحت آن نزدیک به $1/648/000$ کیلومتر مربع و جمع کل مرزهای آن $81/21$ کیلومتر است. جمعیت آن نزدیک به ۶۵ میلیون نفر با تراکم ۳۷ نفر در کیلومتر مربع است که در حقیقت یک تراکم ناخالص می‌باشد^{۱۰}. رشد جمعیتی آن در طی یک دوره ۴۰ ساله معادل $2/2$ بوده که میزان رشد بسیار بالا و چشمگیری است و بیانگر مشکلات دولت در تأمین وسایل و ابزارهای آموزشی و رفاهی است. این مراتب در کشور ما با بیش از ۶۰ هزار روستا و بیش از ۶۰۰ شهر که اکثراً در فواصل دور از هم واقع شده سازماندهی آموزشی را با مشکلات نوینی مواجه می‌نماید^{۱۱}. تمام این موارد با توجه به بیسوادی پایه و شاخص‌های موجود بیانگر تلاش سختی است که دولت باید در بنای جامعه اطلاعاتی عهده‌دار شود؛ چنانچه آمارهای موجود بیسوادی در سال ۱۳۷۵ برای جنسیت مرد و زن معادل $10/182/992$ نفر و برای زنان معادل $6/332/977$ نفر بر شمرده شده است^{۱۲}. طبیعی است که میزان بیسوادی زنان در وجوه متعددی مانند تعلیم و تربیت کودکان و همکاری در پیشرفت تحصیلی آنان مؤثر می‌باشد.

سند دوم مبتنی بر نوعی از عملکرد برونی دولتمردان جمهوری اسلامی است که ناشی از مسافرت هیأت عالی‌رتبه ایران تحت نظر ریاست جمهور به منظور بررسی و تبادل نظر در

توسعه جامعه اطلاعاتی مورد ارجاع دولتمردان ایرانی است: حداقل دو سند به نحو معتبر از چشم‌انداز جامعه اطلاعاتی ایران به نحو کم و بیش مؤثر گفتگو نموده است. نخستین سند مبتنی بر **ایران مقتدر در قرن بیست و یکم** است که در حقیقت منشور برنامه توسعه و کاربردی فناوری ارتباطات و اطلاعات ایران تلقی می‌شود. این سند برحسب سه مفهوم توسعه پایدار، اقتدار ملی، و اقتصاد توانمند طرح‌ریزی شده و به منظور جامعه دانایی محور خصوصیات جامعه ایرانی را بر پیش شرط‌های فضای کلان کشور به انضمام ویژگی‌های بومی محیط جغرافیایی ایران با توجه به اولویتها و خط مشی‌های ملی ترسیم می‌کند^۸. در ابعاد و دیدگاه کلان به منظور توسعه فناوری ارتباطات و اطلاعات ایران اقدامات قابل توجه دولت مبتنی بر چگونگی هزینه اعتبارات در دستگاه‌های اجرایی است. بر این قرار دستورالعمل نحوه اجراء برنامه مزبور در قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور حاوی تبصره‌هایی است که پیش درآمد ابزارهای نوین جامعه اطلاعاتی را به قرار ذیل مورد تفسیر قرار می‌دهد:

الف. ایجاد زیر ساختارهای اختصاصی نظیر اجرای شبکه‌های LAN، WAN
 ب. تأمین نرم‌افزارهای عمومی مورد نیاز جهت خودکارسازی فعالیت‌های اداری دستگاه، بانک اطلاعاتی و MIS دستگاه .
 ج. تأمین نرم‌افزارهای اختصاصی جهت خودکار سازی آرایه خدمات به مردم و راه‌اندازی و تجهیز پایگاه‌های اطلاع‌رسانی (Website) .
 د. آموزش‌های مورد نیاز به کارکنان دستگاه در راستای آرایه خدمات با استفاده از فناوری ارتباطات و اطلاعات^۹.

تلاش سیاست‌گذاران ایرانی در جلب حمایت‌های توسعه فناوری ارتباطات و اطلاعات در سطح دولتی هر چند با استقبال قابل توجهی

سوق خواهد داد. نکته‌اي که امروزه اندیشمندان چندی بر این عقیده‌اند که رابطه سرمایه و مالکیت با اطلاعات قابلیت تفکیک ندارند، و در مقابل بسیاری از متفکرین بر این زمینه فکری تأکید دارند که جامعه اطلاعاتی محور ابزارهای گزینش را با عدالت و مساوات بیشتری در اختیار انسان قرار خواهد داد. فایده جامعه اطلاعاتی، تأثیرات گسترده‌ای است که از فناوری در حیات انسانی ظاهر می‌شود، مثلاً کاربردهای چند منظوره از طیف فناوری در حوزه‌های دولتی و تجاری، ویژگی مجازی اطلاعات و دسترسی به فعل اطلاعات در حیات انسانی، افزایش کارایی و کاهش هزینه‌ها در بازار، توسعه موارث فرهنگی و زبان. بر این قرار، بدیهی است سواي هر گونه فکر اجتماعی، جامعه اطلاعاتی حاوی تبعات مثبت و منفی است و نیاز به تقویت کلی خواهد داشت.

دکتر محمد فتحیان از جنبه‌های کاربردی بر فایده و سودمندی جامعه اطلاعاتی تأکید دارد. وی «تشکیل جوامع نوین مبتنی بر فناوری اطلاعات» را در حوزه‌های عملی و نظری اجتماع مورد کنکاش قرار داده، تذکر می‌دهد که فناوری اطلاعات بر اقتصاد، آموزش، کار، فرهنگ، و خدمات اجتماعی به انضمام دفاع مؤثر خواهد بود. طبیعی است مقصود مؤلف از اجتناب به ورود در جامعه اطلاعاتی عصر نوین سلطه‌پذیری جوامع سنتی و صنعتی تلقی خواهد شد. مثلاً در حوزه کار بر این عقیده است که جامعه اطلاعاتی با دگرگونی در مشاغل سنتی و دوره‌های صنعتی مواجه است. بنابراین برخی از مشاغل نظیر کتابداری سنتی از بین رفته و برخی مانند آموزش پزشکی دچار دگرگونی خواهد شد. در حوزه دفاع و جنگ نیز ابزارهای نوینی مانند تأثیر مظاهر دانش بر ابزارهای نظامی و سیستم‌های امنیتی خلق خواهد شد که کاربرد فزاینده و بهتری نسبت به گذشته دارد^{۱۵}.

زمینه پیشرفته‌های عمیق فناوری ارتباطات و اطلاعات به هندوستان در زمستان ۱۳۸۱ است. در این مسافرت، طرفین با توجه به حضور مسئولین دولتی و بخش خصوصی سعی در گسترش روابط فناوری سخت‌افزاری و نرم‌افزاری در جنبه‌های مدیریتی، پژوهشی و تحقیقاتی نمودند و با مبادله سه تفاهم‌نامه راه‌های توسعه ابتدایی را برای جامعه اطلاعاتی ایران فراهم آوردند. تأثیر پذیری از این سفر به جنبه تربیت و آموزش از راه‌های تکنولوژی و توسعه نظام نرم‌افزاری کشور هندوستان بر هیأت ایرانی مرتبط است، که طبیعتاً بر فرصت‌های شغلی، حوزه استانداردها، اصلاح ساختار آموزشی، و اهمیت بر روند سرمایه ارتباط دارد^{۱۳}.

آنچه از رهاورد این ارتباط برای جامعه ایرانی به منزله گام‌های اولیه به سوی جامعه دانش محور پدید آمد، مبتنی بر دو جنبه بود: همکاری با طرف مقابل برای صدور خدمات فنی و مهندسی به کشورهای منطقه، و کسب تجربه از آنها برای اجرای پروژه‌های ملی.

۲. فایده جامعه اطلاعاتی برای ایران

آنچه از فکر و اندیشه دگرگونی جامعه سنتی و صنعتی برای کشورهای پیشرفته به سمت و سوی جامعه اطلاعاتی حاصل می‌شود تأثیری است که بر سودمندی و فایده جامعه اطلاعاتی در این نوع ممالک حاصل شده، مثلاً سازمان ملل متحد چارچوب این فایده را با توجه به عوامل و فرصت‌های توسعه ممالک به قرار ذیل بر شمرده است: کاهش فقر، ارتقای سطح آموزش، بهبود استانداردهای بهداشت و سلامت، افزایش توانمندی و مشارکت شهروندان و جلوگیری از کاهش منابع طبیعی و محیطی^{۱۴}. بر این قرار توسعه جامعه براساس محورهای اطلاعاتی، جریان سرمایه و محصولات را به سوی همزیستی انسان و محیطی برخاسته با فناوری اطلاعاتی

۱. **قابلیت اتصال** : شامل زیر ساخت‌های فیزیکی فناوری اطلاعات و ارتباطات از قبیل پهنای باند اتصال به اینترنت، تعداد کمی رایانه‌های شخصی و ضریب نفوذ تلفن ثابت و تلفن همراه
۲. **دسترسی** : شامل مشخصه‌های دسترسی نظیر تعداد کاربران اینترنت، متوسط دریافت، و هزینه تماس
۳. **کاربری**: شامل محاسبه تبادل اطلاعات از طریق مخابرات و مراکز تبادل اطلاعات اینترنتی
۴. **آزادسازی**: شامل انجام دگرگونی‌های ساختاری برای انطباق و جذب فناوری اطلاعات و ارتباطات در بخش مخابرات و ارتباطات کشور
براساس تحقیق مذکور میزان کمی تلفن ثابت در کشور تا پایان تیرماه ۱۳۸۲ حدود ۱۳/۲۴۹۹۳۴ شماره با ضریب نفوذ ۱۴/۲ بوده که به ازای هر خانوار ۵۶/۸ درصد صاحب تلفن ثابت بوده‌اند. تعداد تقریبی کاربران اینترنت در کشور تا زمان تحقیق ۳۱۶/۸۰۰ نفر بوده که درصد خانواده‌های متصل به اینترنت حدود ۲/۶ درصد ارزیابی شده است. پهنای باند اینترنت وارده بین‌الملل ۵۵۰ مگابیت بر ثانیه و پهنای باند صادره بین‌الملل ۱۸۰ مگابیت بر ثانیه می‌باشد^{۱۸}.
- از داده‌های کمی موجود در پژوهش آشکار است فاصله امکانات سخت‌افزاری مناسب برای ساختارهای مخابراتی مطلوب در کشور و داد و ستد اطلاعاتی مناسب بین شهروندان بسیار چشمگیر است. این مشکل از حوزه شهرنشینی و میزان روستانشینی در کشور، میزان بیسوادی تا سواد اطلاعاتی، و تأثیر آن بر پایه‌های بهره‌وری از امکانات سخت‌افزاری در سطح میهن قابل ارزیابی است.
۵. **استراتژی دولت جمهوری اسلامی ایران در بنیاد جامعه اطلاعاتی**
هر چند با توجه به تعریف، مقاصد، و مشکلات جامعه اطلاعاتی ایران متغیرهای

دکتر فرهنگ رجایی بر نکته باریکی در سودمندی وضعیت نوین جامعه اطلاعاتی تأکید دارد؛ چالش‌های نوین از نظر کنش‌گر و کنش‌پذیر بر حوزه‌های سیاست، اقتصاد، فرهنگ، و مذهب. این که روایت جدید جهانگستری در جامعه اطلاعاتی با آفرینش یک دهکده جهانی یا شبکه جهانی از داده‌ها چه سرنوشت و پدیده‌ای را برای انسان به همراه دارد، پاسخی است که مؤلف را در طرح تجدد خواهی از جامعه اطلاعاتی به واکنش برانگیخته:

جهان گستری چیزی است بس فراتر از طرح؛ فرایندی است پیچیده که برای اندیشیدن و اقدام کردن به راه تازه‌ای نیاز دارد. حتی اگر به صورت طرح هم آغاز شده باشد، یکسره دگرگون شده است... دوران تازه‌ای است که ویژگی‌های اصلی آن هنوز در حال شکل گرفتن است^{۱۶}.

براین قرار انسان در منظر جامعه اطلاعاتی انسان نوینی است که فایده‌مندی آن با اندیشه جهانی برای هر ایرانی مصداق دارد، «انسان گلوبال» که در صفحات الکترونیکی **آینده‌نگر** تبیین هوشمندانه‌ای از اندیشمندی انسان ایرانی دارد، با فناوری ارتباطات و اطلاعات آمیزش یافته و پاسخ‌های خود را فراهم می‌آورد^{۱۷}.

۴. **نگرش نوین به زیر ساخت‌های اطلاعاتی در ایران**

تبیین پیش‌گیری در جامعه اطلاعاتی ایران به زیر ساخت‌های موجود در صنعت ارتباطات و مخابرات کشور مرتبط است. در بررسی از وضعیت موجود حیات مخابراتی کشور، برحسب پژوهش فرنود حسنی موسوم به «بررسی شاخص‌های توسعه ICT در ایران : ۲۰۰۲-۲۰۰۳ میلادی» آثار و نتایج شکننده‌ای را برای توسعه جامعه اطلاعاتی ایران به همراه دارد. پژوهشگر منظر ارتباطی جامعه ایران را در آغاز هزاره جدید بر حسب چهار محور ذیل مورد سنجش قرار داده است:

ساختار ناظر بر آن وزارتخانه برای تجهیز ارتباطات کشور بهره‌مند از سه شرکت و زیر بخش گردید: شرکت ارتباطات زیر ساخت، شرکت ارتباطات داده‌ها، و شرکت ارتباطات سیار^{۱۹}.

دو وجه یاد شده مبتنی بر سیاست‌گذاری در نظام اطلاع‌رسانی جامع کشور و دگرگونی در ساختار اجرایی وزارت پست و تلگراف و تلفن به منظور بهره‌مندی بهینه از زیر ساخت‌های سخت‌افزاری، علائق استراتژیک دولت جمهوری اسلامی ایران، در بنیاد جامعه اطلاعاتی چنین آشکار می‌شود: برنامه استراتژیکی که مبتنی بر توسعه کاربری و فناوری اطلاعات و ارتباطات (تکفا) تلقی شده و با مباحثات متنوعی از سوی ناظران همراه بوده، یکی از اهم انتقادات بر چارچوب این برنامه نگرش به طرح تکفا می‌باشد که سعی دارد از طریق یک نهاد مجزا به دیگر نهادها و سازمانها تکنولوژی اطلاعات را تزریق نماید. یعنی در یک کلام «برای به کارگیری تکنولوژی اطلاعاتی، یک نهاد مجزا و جدید تشکیل نشده است»^{۲۰}. در حالی که بدیهی است جوشش جوانه‌های دانش در جامعه ایرانی با توجه به وضعیت موجود فناوری ارتباطات و اطلاعات آن نیاز به نیرو و حمایت‌های مستحکم دولت و طبیعتاً بخش خصوصی دارد.

۶. نتیجه‌گیری

بیل گیتز مدیر عامل شرکت مایکروسافت در کتاب خویش در آغاز هزاره نوین تحت عنوان Business @the speed of thought یا **تجارت @ سرعت تفکر**^{۲۱} در مواجهه با بانکداران آلمانی پرسش‌هایی مطرح می‌کند که در چالش با جامعه اطلاعاتی ایران به منزله کشوری در پی توسعه قابل بحث برای دولتمردان ایرانی است. وی در این شرایط نوین سؤال می‌کند: آیا بر این اعتقاد هستید که روزی سهم تجارت و بیشتر خانه‌ها با ارتباط بسیار سریعی در چارچوب وب قرار خواهد گرفت؟ آیا فکر می‌کنید بیشتر تجهیزات

مختلفی از منابع متنوع مورد توجه قرار گرفت، لیکن باید تذکر داد که توجه به بنیادهای کلی به منظور حرکت به سوی جامعه اطلاعاتی از منظر اندیشمندان دولت حائز اهمیت است. سوازی اظهارت و دیدگاه‌های مقامات دولتی، اسناد مکتوبی از سوی نهادهای رسمی دولت جمهوری اسلامی بازتاب یافته که رویه‌های عملی و کاربردی را برای دوستداران جامعه اطلاعاتی انعکاس می‌دهد. از جمله این موارد وظایف و چارچوب کارکرد شورای عالی اطلاع‌رسانی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی است که در جلسات ۱۷ و ۱۸ ماه‌های اردیبهشت و مرداد ۱۳۷۷ به تصویب رسیده و بر این قرار وظایف مزبور تبیین شده است:

۱. سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی هدایت و حمایت در زمینه تولید، پالایش، مبادله اطلاعات و نظارت بر امر اطلاع‌رسانی سراسر کشور در چارچوب سیاست‌های کلی نظام
  ۲. تدوین و تصویب اصول نظام جامع اطلاع‌رسانی کشور
  ۳. ایجاد شرایط لازم برای تسهیل و تسریع تولید، ذخیره‌سازی، سازماندهی، توزیع، گسترش، و به کارگیری اطلاعاتی در بخش‌های مختلف فرهنگی، علمی، اجتماعی، اقتصادی، فنی، آموزشی، و پژوهشی
  ۴. هماهنگ کردن فعالیت‌های بخش دولتی و غیر دولتی براساس نظام جامع اطلاع‌رسانی کشور
  ۵. تدوین و تصویب مفاهیم، تعاریف، مقررات، آیین‌نامه‌ها، معیارهای اطلاع‌رسانی مورد نیاز نظام جامع اطلاع‌رسانی کشور
- براساس دگرگونی‌های ساختاری در زیربنای سخت‌افزاری نیز تحولات قابل ملاحظه‌ای در ساختار اداری وزارت پست و تلگراف و تلفن در سال جاری به وقوع پیوسته است. بر این روند که

است که سطوح متنوعی را در چارچوب توسعه، سازمانها و حمایت از زیر ساخت‌های فعالیت الکترونیکی دارد. براین قرار تا چه سطح و روندی، دولت به منزله نهاد حاکمیت و توده‌های ایرانی در منظر کاربران پذیرای شرایط نوین بوده، مبتنی بر تغییراتی است که سطح سرمایه‌گذاری در سطح ملی و روح و فرهنگ ایرانی آن را در آینده پذیرا خواهد شد.

دیجیتالی به صورت همگانی خواهد شد؟ و در نهایت اینکه، فکر می‌کنید چه زمانی این روند صورت وقوع پیدا کند؟ همو پاسخ می‌دهد که باید برای دگرگونی آماده شویم. بدیهی است تغییر و دگرگونی از جامعه‌ای نیمه صنعتی و صنعتی به جامعه اطلاعاتی الزامات و زیر ساخت‌هایی طلب می‌کند که مبتنی بر فرهنگ‌سازی و آموزش نوین در جامعه دانش محور است. آموزش در جامعه دانش محور مبتنی بر فناوری اطلاعاتی و ارتباطی

منابع

۱. مرتضی مطهری. **جامعه و تاریخ**؛ تهران: ملاصدرا، ص ۱۱-۱۲.
۲. منصور وثوقی (و) علی اکبر نیک خلق. **مبانی جامعه‌شناسی**. تهران: خردمند، ۱۳۷۰ ص ۵.
۳. منوچهر محسنی. **جامعه‌شناسی جامعه اطلاعاتی**. تهران: دیدار، ۱۳۸۰، ص ۱۸.
۴. ژان پییر دوپویی. «اسطوره‌های جامعه اطلاعاتی» **در جامعه انفورماتیک و سرمایه‌داری: واقعیت و اسطوره**. گزینش و ویرایش خسرو پارسا. تهران: آگاه، ۱۳۷۹. ص ۱۱.
۵. **جامعه‌شناسی جامعه اطلاعاتی**. ص ۲۲.
۶. همان، ص ۲۱.
۷. شورای عالی اطلاع‌رسانی. «مروری بر رفتار توسعه نوین». **تکفا**. سال اول شماره ۲ و ۳ (اسفند ۱۳۸۱ - فروردین ۱۳۸۲)، ص ۱۵.
۸. علی‌اکبر گوی‌آبادی. «ایران مقتدر در قرن بیست و یکم: اقتصاد دانایی محور با فناوری ارتباطات و اطلاعات». **تکفا**. سال اول شماره ۱ (بهار ۱۳۸۱)، ص ۵.
۹. **عصر ارتباط**. شماره ۱۵ (۱۹ خرداد ۱۳۸۲)، ص ۳.
۱۰. مهدی اماني. **جمعیت‌شناسی عمومی ایران**. تهران: سمت، ۱۳۸۰. ص ۶۱.
۱۱. همان، ص ۱۰۶.
۱۲. همان، ص ۱۱۴.
۱۳. «گزارش سفر هند». **تکفا**. سال اول شماره ۲-۳ (اسفند ۱۳۸۱ - فروردین ۱۳۸۲)، ص ۱۰۷-۱۱۵.
۱۴. «مروری بر رفتار توسعه نوین». ص ۱۵.
۱۵. **محمد فتحیان**. «تشکیل جوامع نوین بر فناوری اطلاعاتی». **وب**. شماره ۳۷ (تیر ۱۳۸۲)، ص ۷۸-۸۱.
۱۶. فرهنگ رجایی. **پدیده جهانی شدن؛ وضعیت بشری و تمدن اطلاعاتی**. ترجمه عبدالحسین آذرنگ. تهران: آگاه، ۱۳۷۹. ص ۱۸۹.
۱۷. **احمد تقوایی**. «انسان گلوبال، پارادیم قرن بیست و یکم». **سایت آینده‌نگر** (تیر ۱۳۸۲). (www.Ayandehnegar.com)
۱۸. فرزند حسنی. «بررسی شاخص‌های توسعه ICT در ایران ۲۰۰۲-۲۰۰۳». **سایت ای تی ایران** (تیر ۱۳۸۲). (www.ITIran.com)
۱۹. «ساختار اداری وزارت پست و تلگراف و تلفن متحول شد». **عصر ارتباط**. سال اول. شماره ۲۰ (۲۳ تیر ۱۳۸۲)، ص ۱.
۲۰. «گزارش از آخرین نشست علمی فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و پرورش». **وب**. شماره ۳۸ (مرداد ۱۳۸۲)، ص ۴۳.

21. Bill Gates Business @ Speed of thought. Tehran: Ghalamestan Honar.1999. PP 22-23.